

okruni za cara rimskoga. Još prije toga (799) pokuša furlanski markgraf Erih provaliti u dalmatinsku Hrvatsku, no bude kraj Trsata (Rijeke) potučen i ubijen. Uza sve to Franci doskora podlože svojoj vlasti dalmatinsko-hrvatsku oblast između mora, Cetine i Vrbasa te i nju podrede furlanskomu markgrafu, a kad bizantinski car Nikifor ugovori s Karlom mir (803), odreče se dalmatinske Hrvatske, pridržavši jedino primorske gradove i otoke (Dalmaciju). Međutim predade se Dalmacija već druge godine Francima, našto ponovo plane ljeti rat između oba carstva, a taj svrši Karlovim porazom na moru. Nato bi 822. ponovo ugovoren u Aachenu mir, kojim bi potvrđen onaj raniji od 803.: dalmatinska Hrvatska ostade u vlasti franačkoj, a gradovi Zadar, Trogir i Splitski pa otoci Krk, Cres s Lošinjem (Osor) i Rab u vlasti bizantinskoj s nazivom Dalmacija. Sada, početkom IX. vijeka, biše i dalmatinski Hrvati pokršteni od franačkih misionara, a doskora i osnovana u Ninu zasebna hrvatska biskupija, koja bješe izravno podvrgnuta papi. Dalmatinsko-hrvatski knez opet, koga je narod sebi slobodno birao i koji je sasvim slobodno upravljao zemljom, bješe podvrgnut vrhovnomu nadzoru furlanskoga markgrafa. Prvi poimence nam poznati dalmatinsko-hrvatski knez kršćanin bješe Višeslav (oko 800.), kojega je sjedište bio Nin. Spram franačkoga vladara preuzeo je i on, kao i panonsko-hrvatski knez, dužnost, da će na carski poziv vjerno vršiti vojnu službu.

Ustanak kneza Ljudevita (819—823). Karlo Veliki umro je 814., a naslijedi ga slabić sin Ludovik Pobožni. Njemu se u gradu Paderbornu poklone oba podložna hrvatska kneza: panonski Ljudevit i dalmatinski Borna. Međutim uze furlanski markgraf Kadalô tako nasilno i okrutno postupati s panonskim Hrvatima, da se njihov knez Ljudevit, čije je središte bio tvrđi Sisak, poradi toga potužio caru Ludoviku. Kad to ne pomože, diže se Ljudevit s narodom svojim na oružje (819). Franci odmah otpreme jaku vojsku pod Kadalôom iz Italije protiv njega, ali je Ljudevit tako odlučno razbije, da su mu se potom pridružili Timočani i Sloveni u današnjoj Kranjskoj i Štajerskoj, dok se dalmatinsko-hrvatski knez Borna ustegao od saveza s njime, spreman vjerno vršiti vojnu dužnost svoju na strani carevoj. Uto skupe Franci još iste godine 819. novu vojsku, da pokore odmetnule Slovene, dok je s juga udario na Ljudevita dalmatinsko-hrvatski knez Borna. Ljudevit pohita najprije u susret Francima, a onda se vrati natrag i potuče Bornu na rijeci Kupi ametom, a samo